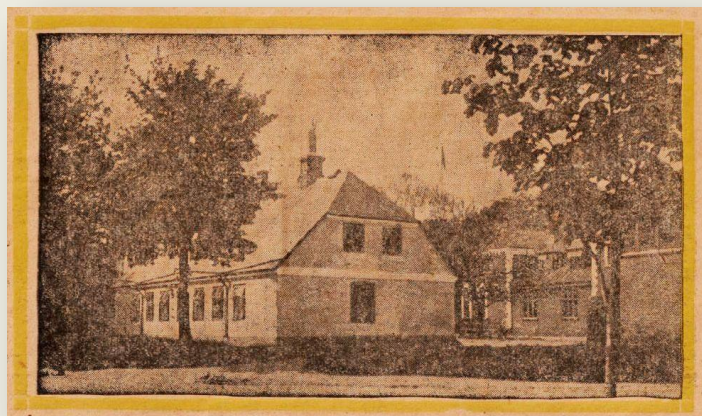

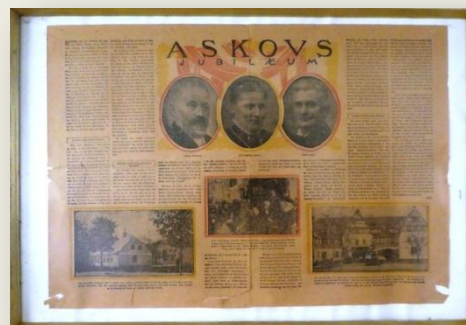
**Erik Henningsens bekendte Maleri
af et Møde i Dagmarsalen paa Askov.
Billedet hænger paa Frederiksborgmuseet.
Paa Talerstolen ses Ludvig Schrøder.
Personerne i Baggrunden
er fra venstre til højre:
Fru Appel, Fru Schrøder, Nutzhorn,
Jacob Appel, la Cour,
H. F. Feilberg og Poul Bjerger.**

Ludvig Schrøder Fru Ingeborg Appel Jacob Appel

**Det saakaldte "Fenger's Hus" i Askov,
som Ludvig Schrøder købte for 60 Aar siden,
og hvor han holdt sin første Karleskole.
Den lille uanselige Bygning staar den Dag i Dag,
som da Askov blev indviet.
Den benyttes nu til Beboelse for nogle af
Skolens mandlige Elever.**

**Denne artikel
om Askov Højskoles 60 års jubilæum
fra ukendt avis eller ugeblad
den 3. november 1925
ses ofte indrammet.**

**Artiklens tekst og billeder
er kopieret og digitaliseret
og kan ses i dette pdf-format.**

**For en halv Snes Aar siden
blev Askovs Hovedbygning udvidet,
og der blev sat en Etage til.
Her ser man den karakteristiske Bygning fra Haven.
Uden om Hovedbygningen ligger en Række Gymnastik-
og Foredragssale, Læsestuer, Biblioteker og Laboratorier.
Det er et helt folkeligt Universitet,
der har rejst sig uden om det lille Fenger's Hus,
der var den beskedne Begyndelse.**

ASKOVS JUBILÆUM

DRAGER man ud i Verden, vil man finde Kirker, Slotte, Teatre, Biblioteker, Museer, Sportspalæer, Universiteter, Fabriker og Handelshuse, der er baade større og mere imponerende, end hvad vi har herhjemme; men man kan rejse hele Jorden rundt, uden at møde en Institution, svarende til Askov Højskole.

Her har vi noget, der er særpræget dansk, noget for os selv, og naar Udlændinge kommer til Danmark, er Højskolen af alt, hvad vi kan forevise, maaske det, der interesserer dem mest. Betegnende er det, at da de udenlandske radikale Politikere, der for en Maaned Tid siden holdt Kongres i Kjøbenhavn, foretog en Biludflugt til Hillerød, gik de uden om Frederiksborg Slot — som jo dog ikke kunde konkurrere med Versailles eller Schönbrunn — og stilede lige mod Frederiksberg Højskole, hvor Høvdingen Holger Begtrup bød dem Velkommen i den stemningsfulde Højskolesal, medens unge, hvidklædte Piger sang Fædrelandssange for Gæsterne. De Fremmede udtalte, at noget lignende havde de aldrig før set — de var betaget af den Folkekultur, der her slog op om dem som en Bølge.

Grundtvigs store Tanke.

Naar Askov Højskole — den største og ældste af alle vore Skoler — i Dag kan fejre sit 60 Aars Jubilæum skyldes dette gamle N. F. S. Grundtvig, thi det var ham, der undfangede Idéen. I Begyndelsen af forrige Aarhundrede gik den store franske Revolutions Tanker ud over Europa og krystalliserede sig i mange Lande som et krav om en fri Forfatning. Ogsaa i Danmark rejste dette Krav sig, og Grundtvig hørte til de førende. Men den kloge og vidtskuende Mand indsaar, at skulde det brede Folk inddrages i Forfatningslivet, skulde Statens Styre tages fra den lille Kres af Embedsmænd, Universitetsdannede og Hofmænd og lægges ud til Bønderne, da maatte man sørge for, at disse fik en hensigtsmæssig Dannelse. Politiske Reformer er kun gennemførlige, naar Folket er beredt til dem. Det var et saadant Forberedelsens Arbejde, Grundtvig vilde udføre.

Nu var det naturligt, at Skolerne paatog sig dette. Men Grundtvig havde ikke Tillid til Skolen — han kendte den for godt, den sløje, uvidende Landsbyskole for Almuen og den „sorte“ Skole med sin Latin og Hovmod,

sit Eksamensterperi, sin hjerteløse, aandsforladte Undervisning, der kun tog Sigte paa Uddannelse til Embede. Alle hadede Skolen, baade de Dannede og de Udannede. At rydde op i denne Slendrian, at udbedre dette gennemhullede Hus, fyldt med Ørentviste og Kakerlaker, vilde kræve 100 Aar. Saa var det lettere straks at rejse en helt ny Skole — en Skole for Livet, en Ungdomsskole for voksne, tænkende Mennesker, hvor man kunde faa en kristelig-historisk-*poetisk* Uddannelse, hvor man kom hen frivilligt for at lære noget, uden Tanke paa Eksamens-karakter og Forsørgelse. Han ønskede grundlagt en Skole, hvor Undervisningen blot tog Sigte paa at gøre Eleverne til gode Statsborgere, et Sted, hvor alle Samfundsklasser kunde mødes og hvor Fædrelandets Sprog og Historie, Statens Forfatning og Folkesangen skulde være det afgørende.

En saadan stor central Statsskole tænkte han rejst i Sorø for Akademiets rige Pengemidler. Det skulde være Folkets Universitet, ligesom den gamle Bygning paa Frue Plads var Embedsmændenes.

Askovs Udvikling gennem Aarene.

Det lykkedes ikke Grundtvig at faa „Højskolen i Soer" rejst, og skønt denne Tanke Gang paa Gang er dukket op og har fundet Talsmænd lige til vor Tid, er det, som Sagerne staar, ikke sandsynligt, at den nogen Sinde vil blive virkeliggjort.

Men Grundtvigs store Tanke døde ikke af den Grund, den blev taget op af andre og ført ud i Livet under mere beskedne, men, som det skulde vise sig, nok saa levedygtige Former. En Foregangs mand var Kristen Kold, der i Ryslinge aabnede sit beskedne Hjem for Landboudommen og med smaa Midler gav sig til at „beaande Bønderkarle". Kolds Skole blev i Aarenes Løb Forbilledet for de ca. 70 Grundtvigske Folkehøjskoler, der nu findes rundt om i Landet.

Nærmere til Idéen om et folkeligt *Universitet* kom Højskolens anden store Pioner Ludvig Schrøder. Allerede inden Krigen 1864 virkede han i Rødding, og da Sønderjylland gik tabt, flyttede han til Askov, hvor han begyndte sin Gerning.

I det lille uanselige Bondehus, som afbildet nedenfor, og som nu ligger halvt indbygget i, overskygget af de mægtige Komplexer af Mursten, Cement og Spejlglas, der i Aarenes Løb har rejst sig udenom.

I den første Snes Aar var Askov en Højskole i den almindelige Kold'ske Stil, men Schrøder havde større Ambitioner,

han vilde virkeliggøre Sorø-Tanken i Askov, og i Slutningen af Halvfemserne blev Skolen omdannet til "udvidet Højskole". Dette betød, at Undervisningen blev lagt adskillige Oktaver op ... det var nu ikke alene "Vækkelsen", der toges Sigte paa, men ogsaa Kundskabsmeddelelse, og Eleverne kunde søge to Vintre i Træk (fra 1913 blev Uddannelsen paa tre Vintre).

Schrøder besad den fortræffelige Førerevne at kunne knytte fremragende Folk til sig og bevare deres Interesse for Arbejdet. Han var det modsatte af en Despot - han gjorde Højskolen til en selvejende Institution, lod den lede af en Bestyrelse og holdt sig selv saa meget som muligt i Baggrunden, for at andre kunde komme til. Derfor lykkedes det ham i Realiteten at skabe det folkelige Sorø-Universitet, som Grundtvig drømte om, og hver Gang Planer opstod om at virkeliggøre Sorø-Tanken andre Steder end i Askov, formaaede han klogt og velberegnet at afparere.

Medbestyrer af Skolen var Nutzhorn, der døde for kort Tid siden, og senere arbejdede Folk som Begtrup, Moltesen, la Cour, Jakob Knudsen, Carl Koch, H. F. Feilberg, Axelsen-Drejer, Marius Kristensen, Poul Bjerger og Arnfred i Skolens Tjeneste. Mange fremragende Gæster fra Ind- og Udland har holdt Foredrag derovre, bl. a. H. P. Hanssen-Nørremølle og Bjørnstjerne Bjørnson, der kaldte Askov „Nordens Port". For den sønderjyske Sag har Askov ved den gamle Grænse haft sin store

Betydning. Fra 1906 ledes Skolen som bekendt af Schrøders Svigersøn, Jacob Appel, der sammen med Fru Ingeborg Appel har forstaaet stadig at skabe Fornøjelse og forbedre Undervisningen, saaledes at den ikke staar tilbage for de bedste videnskabelige Lærestalter. For Tiden er en Snes Lærere og Lærerinder i Virksomhed, og Undervisningen omfatter dansk Sprog og Literatur, Engelsk, Fransk, Historie, Statsret og Statistik, Astronomi, Fysik, Kemi, Geologi og Biologi samt Matematik. Undervisningen foregaar ved Foredrag, Samtaler og Laboratorieøvelser, og der kræves et betydeligt Hjemmearbejde af Eleven. Men Eksamen er der ikke noget, der hedder. Alt Arbejde er frivilligt. Den, der ikke gider bestille noget, kan lade være.

Ungdomslivet paa Skolen.

Der læres virkelig noget paa Askov Skolen naar gamle Askoviter tænker tilbage paa deres Højskoleophold, er det nok saa meget Ungdomslivet, Kammeratskabet, der giver Mindet sin Straaleglans.

Om Vinteren er der i alt ca. 300 unge Mænd og Kvinder samlet — de kommer fra de forskelligste Samfundslag og fra alle Egne af Landet, der er i denne Kres baade Dansk-Amerikanere, Islændere, Nordmænd, Svenskere og Finner, der er religiøst stemte Gemyttere og fuldkomne Hedninger, alle politiske Anskuelser er repræsenteret, og der er baade fredsommelige og krigerske Elementer. En broget Flok! Men snart rystes alle sammen, det er Skolens Tradition og Stemning, der virker beroligende og mildnende paa Sindene, de haarde Kanter gemmes, og man forenes i Ønsket om at komme ud af det. Eleverne vælger straks forskellige Komitéer: til Sport, til Underholdning og til Udgivelse af Skolens mærkelige Avis, *Luftskipperen*, der ikke trykkes, men læses,

synges og deklameres paa et Elevmøde i den store Foredragssal en gang om Maaneden, hvor alle er velkomne undtagen Lærerne. En saadan Luftskipper-Aften kan være ustyrlig morsom — særlig vanker der Skoser til de mandlige og kvindelige Elever, der er set lidt tit sammen, og dette Emne varieres i det uendelige. Det er Poesien, Grundtvig gerne vilde have frem paa Højskolen og den kan intetsteds trives bedre end her hvor saa mange unge Mænd og Kvinder deler Skolebænk, mødes i Frikvarterene og nu og da samles til Skoleballerne. Det er da ogsaa en kendt Sag, at hvert Højskolehalvaar har sine Forlovelser. Om de alle holder, efter at Fortryllelsen ved Samlivet paa Skolen er hævet, er en anden Sag.

Livet er kort. Det byder paa meget Arbejde, meget Besvær, megen Bekymring. Som Barn faar man Ris i "Slaveanstalten", og saa snart man er voksen, melder Kampen for Udkommet, Ansaret ved Familiestiftelse og Forsørgelse sig. Før man véd af det, er man blevet en ældre Svend, indgroet i Vaner, omspundet af Pligter, med

Illusionerne paa rask Flugt. Hvornaar faar man egentlig Tid og Raad til at være lykkelig, at leve Livet ubekymret uden den trykkende Følelse at at have et eller andet Damoklessværd hængende over Hovedet paa sig?

Der er nogle, der aldrig opnaar den Lykke. De skrider som Kamelrytteren deres tunge Vej gennem Ørkenen, og naar de kommer til en Oase, gaar de straks videre i Stedet for at tage en ordentlig Rast, videre til den næste og indbildt større og bedre Holdeplads, der kun er et Fata Morgarta. Askov er en Oase, der ikke saa let slipper sine Besøgende; Askov er et Hvilested, som man naar til **netop** paa det Tidspunkt i Livet, hvor man med god Samvittighed kan trække Vejret et Øjeblik: paa Grænsen mellem Barneaarene og den Voksnes Alder. Ungdomslivet huskes, naar alt andet er glemt, og det genfødes Aar for Aar, hver Gang et nyt Hold Karle og Piger med Sang paa Læben drager ind under Højskolens gæstfri Tag.

Ibald.